

La radioactivitat que ve de l'Est

L'URSS i els països de l'Est han estat contaminant secretament durant molts anys. Ara comença a conèixer-se la magnitud del problema.

Era el lloc més secret del planeta. Ara és el lloc més contaminat del planeta. El canvi s'ha produït en pocs anys. El 1945 la Unió Soviètica va construir el complex militar anomenat Txeliabinsk-40, als Urals, a uns 1.450 quilòmetres a l'est de Moscou. La guerra freda els movia a fabricar allà bombes atòmiques. Els científics més importants de l'URSS hi treballaven en el secret més absolut. Acabada la guerra freda, en queden les seqüeles. La ciutat de Txeliabinsk té poc més d'un milió d'habitants i uns nivells de radioactivitat gens envejables al seu voltant.

Un article publicat a la revista trimestral *Priroda* per Boris V. Nikiopelov, ministre d'Energia Nuclear i Indústria de l'URSS, va provocar una paorosa reacció dels assistents a la reunió de la Societat Americana d'Estadística.

Les xifres no són per a menys. La meitat dels treballadors de Txeliabinsk-40 van rebre dosis de 100 rem per any. El rem és una unitat de radiació que té en compte no sols la intensitat sinó també les característiques del sistema biològic que l'absorbeix —en aquest cas, l'home—. En comparació, la dosi de 100 rem per any és 20 vegades superior a la dosi màxima anual admesa als Estats Units.

Les deixalles radioactives foren inicialment llançades al riu Texta. Quan la contaminació va arribar uns 1.600 quilòmetres dins l'oceà Àrtic, es van construir quatre abocadors i les deixalles foren llançades al proper llac Karatxai. L'acumulació de radioactivitat en el llac ha arribat a

Els països de l'Est són dels més contaminants del planeta.

uns nivells de 120 milions de curis, la qual cosa significa 2 vegades i mitja el total provocat pel desastre de Txernòbil.

El 1967, el vent va arrossegar partícules radioactives del llac i va contaminar els voltants de la ciutat i la zona ad-

jacent. Avui, es poden detectar dosis de 600 roentgen per hora —prou per a matar una persona en una hora—. Comparant, una vegada més, als Estats Units es prohibeix l'exposició a un equivalent de tres roentgen durant un període de tres me-

sos.

El 1987, els soviètics van col·locar les deixalles en contenidors d'acer coberts de ciment. Un dels contenidors va explotar i va escampar 70 tones de material radioactiu en un àrea de 15.000 quilòmetres quadrats, on hi havia una població de 270.000 persones.

Però no és l'URSS l'única potència que guardava secrets d'aquesta mena. Ara s'ha sabut que a Hanford, a l'estat de Washington, on hi ha una de les disset centrals que els EUA posseeixen per a la fabricació d'armes nuclears, es van alliberar, a finals dels anys 40, tones de productes radioactius, sobretot en forma de iode.

Un petit grup de nens de pit hauria estat receptor d'una radiació propera a dues vegades la rebuda pels habitants de la zona propera a Txernòbil. I uns 1.200 més haurien rebut també dosis molt altes. Ni aquest estudi ni el soviètic recullen les conseqüències d'aquestes dosis.

A altres llocs, com Savannah River o Rocky Flats, també s'han produït problemes entre la població propera a aquestes fàbriques de plutoni. S'ha calculat que *despolluir* Hanford costaria 7.000 milions de dòlars per any durant trenta anys.

Caldran 600 anys per a fer baixar la radioactivitat del llac Karatxai a dosis de 120 curis, que encara són perilloses. L'àrea pot quedar sacrificada per milers d'anys. I el número de maig de *Priroda* publica un article sobre l'explosió d'un abocador nuclear a Kixtim. Tothom n'espera la traducció.

Josep Roura